

B5. Şönt reaktörler - monofaze / trifaze

Standart Yaklaşımı

Şönt reaktörler için ana ürün standardı IEC/EN 60076-6 - Reactors olmalıdır. IEC 60076-6, doğrudan shunt reactors / şönt reaktörler dahil olmak üzere seri reaktörler, filtre reaktörleri, akım sınırlama reaktörleri ve benzeri reaktör tiplerini kapsar. Küçük AG reaktörlerde güvenlik gerekleri için IEC/EN 61558-1 + IEC/EN 61558-2-20 yardımcı alınabilir; IEC 61558-2-20 küçük reaktörlerin özel güvenlik gerekleri ve testlerini kapsar.

Rutin testler

1. Rutin Testler

1

Sargı direnci

Ana standart	IEC/EN 60076-6; küçük AG reaktörde IEC/EN 61558-1 / 61558-2-20
Yapılış / metot standardı	DC direnç ölçümü; üretici rutin test prosedürü
Şönt reaktör için açıklama	Monofazede sargı direnci, trifazede her faz ayrı ölçülür. Faz direnç farkları; yanlış sarım, gevşek bağlantı, temas direnci veya iletken kesiti farkı açısından değerlendirilir.

2

Endüktans ölçümü

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	LCR metre, AC test düzeneği veya güç analizörü ile nominal frekansta ölçüm
Şönt reaktör için açıklama	Şönt reaktörün ana fonksiyon parametresidir. Endüktans değeri doğrudan çekilecek endüktif akımı ve kVAr değerini belirler.

3

Reaktif güç doğrulaması - kVAr değeri

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Ölçülen L, nominal gerilim ve frekanstan hesap; tercihen nominal gerilimde akım ölçümüyle doğrulama
Şönt reaktör için açıklama	Etiketdeki kVAr değeri doğrulanır. Monofazede faz-nötr veya faz-faz gerilim bağlantısına göre; trifazede bağlantı tipine göre hesap yapılmalı.

4

Reaktif güç doğrulaması - nominal gerilim ve frekansta

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Nominal U ve f uygulanarak akım ve güç ölçümü
Şönt reaktör için açıklama	Şönt reaktör paralel bağlı endüktif yük gibi çalıştığı için testin nominal gerilim ve frekans koşulunda yapılması önemlidir. Frekans değişirse $X_L = 2\pi fL$ nedeniyle akım ve kVAr değişir. Reaktör empedansının frekansla arttığı teknik sözlükte de belirtilmiştir.

5

Akım ölçümü - nominal gerilimde çekilen akım

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Nominal gerilim uygulanarak RMS akım ölçümü
Şönt reaktör için açıklama	kVAr doğrulamasının en pratik saha karşılığıdır. Ölçülen akım, tasarım/etiket akımıyla karşılaştırılır.

6

Faz dengesi - trifaze ürünlerde

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Her fazda R, L ve nominal gerilimde akım karşılaştırması
Şönt reaktör için açıklama	Trifaze reaktörde L1-L2-L3 akımları dengeli olmalıdır. Dengesizlik; kompanzasyon/reaktif güç dengesini, faz akımlarını ve ısınmayı etkiler.

7

Kayıp ölçümü

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	DC dirençten I^2R bakır kaybı hesabı; çekirdekli tipte AC güç ölçümüyle toplam kayıp
Şönt reaktör için açıklama	Bakır kaybı, nüve kaybı ve dağılım kayıpları ısı tasarım için değerlendirilir. Teknik sözlükte bakır kaybı, nüve kaybı ve toplam kayıp reaktör sıcaklık artışı ve termal tasarımının temel girdileri olarak tanımlanmıştır.

8

İzolasyon direnci

Ana standart	IEC/EN 60076-6; IEC/EN 61558-1 / 61558-2-20
Yapılış / metot standardı	İzolasyon direnci ölçümü; pratik ölçüm için IEC 61557-2 yardımcı referans
Şönt reaktör için açıklama	Sargı-gövde ve tasarıma göre faz-faz izolasyon ölçülür. Metal gövdeli ve pano/kabinli ürünlerde gövdeye karşı izolasyon sonucu raporda görünmelidir.

9

Dielektrik dayanım / hipot

Ana standart	IEC/EN 60076-6; IEC/EN 61558-1 / 61558-2-20
Yapılış / metot standardı	AC dayanım testi; test seviyesi ürün gerilimi, izolasyon sınıfı ve müşteri şartnamesine göre seçilir
Şönt reaktör için açıklama	Sargı-gövde ve gerekiyorsa faz-faz ana izolasyon doğrulanır.

10

Gürültü ve titreşim kontrolü

Ana standart	IEC/EN 60076-6; sayısal ses testi istenirse IEC/EN 60076-10
Yapılış / metot standardı	Boşta/nominal gerilimde dinleme ve mekanik göz kontrolü; gerekiyorsa ses ölçümü
Şönt reaktör için açıklama	Şönt reaktör sürekli enerjili kalabildiği için nüve sıklığı, hava aralığı, bobin sabitleme ve mekanik titreşim kontrolü önemlidir. IEC 60076-10, transformatörler ve reaktörlerin ses seviyesini belirlemek için ses basıncı/ses şiddeti ölçüm yöntemlerini tanımlar.

11

Termik koruma fonksiyon testi - varsa

Ana standart	IEC/EN 60076-6; IEC/EN 61558-1 yardımcı
Yapılış / metot standardı	PTC/PT100/termostat süreklilik, direnç veya kontak fonksiyon testi
Şönt reaktör için açıklama	Sensör uçları, alarm/trip kontağı ve klemens numaraları doğrulanır.

12

Etiket kontrolü - kVAr

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Etiket, teknik föy ve test raporu çapraz kontrolü
Şönt reaktör için açıklama	Etiket kVAr değeri, ölçülen/hesaplanan reaktif güçle uyumlu olmalı.

13

Etiket kontrolü - gerilim, frekans, akım

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	İşaretleme ve dokümantasyon kontrolü
Şönt reaktör için açıklama	Nominal gerilim, frekans ve çekilen nominal akım açıkça yazılmalı.

14

Etiket kontrolü - bağlantı tipi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; müşteri şartnamesi
Yapılış / metot standardı	Bağlantı şeması, klemens işareti ve etiket kontrolü
Şönt reaktör için açıklama	Monofaze, trifaze yıldız/üçgen, faz-nötr veya faz-faz bağlantı bilgisi net olmalı. Yanlış bağlantı kVAr değerini ve sargı gerilimini değiştirir.

15

Klemens / bağlantı sıklığı kontrolü

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Görsel kontrol, tork kontrolü, süreklilik ve terminal işaretleme kontrolü
Şönt reaktör için açıklama	Şönt reaktör sürekli akım çektiği için gevşek klemens ve bara bağlantıları lokal ısınmaya neden olabilir.

16

Mekanik nihai kontrol

Ana standart	IEC/EN 60076-6; OMSAN kalite süreci
Yapılış / metot standardı	Görsel-mekanik kontrol, nüve/sargı sabitleme, hava kanalı ve gövde kontrolü
Şönt reaktör için açıklama	OMSAN genel kalite akışında görsel/mekanik kontrol, sarım-bağlantı kontrolleri ve nihai kalite kontrol rutin sürecin parçası olarak verilmiş.

2. Opsiyonel / Özel Testler

1

Sıcaklık artış testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; küçük AG reaktörde IEC/EN 61558-2-20 yardımcı
Yapılış / metot standardı	Nominal gerilimde sürekli çalışma ile kararlı sıcaklık ölçümü
Ne zaman önerilir?	Şönt reaktörler uzun süre enerjili kalabildiği için bu test çok değerlidir. Kapalı pano, yüksek ortam sıcaklığı, yüksek kVAr veya sürekli servis koşullarında önerilir.

2

Ses seviyesi testi

Ana standart	IEC/EN 60076-10
Yapılış / metot standardı	Ses basıncı veya ses şiddeti yöntemiyle ses gücü seviyesi belirleme
Ne zaman önerilir?	Bina içi, hastane, ofis, AVM, veri merkezi veya sessiz teknik hacimlerde önerilir. IEC 60076-10 reaktörleri de kapsar.

3

Uzun süre nominal gerilimde çalışma testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; müşteri şartnamesi
Yapılış / metot standardı	Nominal gerilim/frekans altında belirlenen süre boyunca akım, sıcaklık, ses ve mekanik durum izleme
Ne zaman önerilir?	Sürekli devrede kalacak kompanzasyon/reaktif dengeleme uygulamalarında önerilir.

4

Gerilim toleransı testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; müşteri şartnamesi
Yapılış / metot standardı	Örneğin %90 / %100 / %110 Un noktalarında akım ve kVAr ölçümü
Ne zaman önerilir?	Şebeke gerilimi değişken tesislerde faydalıdır. Şönt reaktörde akım ve kVAr gerilimle değiştiği için sistem dengeleme etkisi bu testle görülebilir.

5

Dış ortam / IP testi

Ana standart	IEC/EN 60529
Yapılış / metot standardı	IP koduna göre toz, su ve tehlikeli bölümlere erişim koruması testi
Ne zaman önerilir?	Kabinli veya dış ortam ürünlerinde IP23, IP44, IP54, IP55 gibi beyan varsa uygulanır. IEC 60529, mahfazaların toz/su girişine ve tehlikeli bölümlere erişime karşı koruma derecelerini IP koduyla sınıflandırır.

6

Termal kamera testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6 termal performans yaklaşımı
Yapılış / metot standardı	Nominal gerilimde belirli süre çalıştırma sonrası IR termografi
Ne zaman önerilir?	Klemens, bara, sargı çıkışı, nüve/hava aralığı, montaj noktası ve gövde üzerinde sıcak nokta aranır.

7

Kompanzasyon panosu ile sistem testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; pano/kompanzasyon sistemi için IEC 61439-1 ve müşteri şartnamesi yardımcı
Yapılış / metot standardı	Pano içinde devreye alma; kontaktör/şalter, koruma, akım, kVAr, sıcaklık ve bağlantı kontrolü
Ne zaman önerilir?	Şönt reaktör kompanzasyon panosu içinde otomasyonla devreye alınıyorsa önerilir. Kondansatör gruplarıyla aynı barada çalışıyorsa rezonans ve yanlış kademe kombinasyonu ayrıca değerlendirilmelidir.

8

Harmonik ortamda çalışma değerlendirmesi

Ana standart	IEC/EN 60076-6; güç kalitesi ölçümü için IEC 61000-4-7 / IEC 61000-4-30 yardımcı
Yapılış / metot standardı	Harmonik analiz raporu üzerinden RMS akım, ek kayıp ve ısınma değerlendirmesi
Ne zaman önerilir?	Şönt reaktör harmonikli bir şebekede sürekli bağlı kalacaksa önerilir. Teknik sözlükte harmonik etkinin sargı kayıplarını artırabileceği ve ek ısınmaya neden olabileceği belirtilmiştir.

9

Doyum / manyetik lineerlik testi

Ana standart	IEC/EN 60076-6
Yapılış / metot standardı	Farklı gerilim veya akım noktalarında L ve akım değişimi ölçümü
Ne zaman önerilir?	Demir nüveli şönt reaktörlerde gerilim yükselmesi veya transient koşullarda doyum riski varsa önerilir. Teknik sözlükte doyum akımı aşıldığında endüktansın düşeceği ve koruma etkisinin zayıflayacağı belirtilmiştir.

10

Titreşim testi

Ana standart	IEC 60068-2-6; özel uygulamalarda müşteri şartnamesi
Yapılış / metot standardı	Sinüzoidal titreşim testi veya müşteri titreşim profili
Ne zaman önerilir?	Marin, raylı sistem, makine üstü veya yüksek titreşimli tesislerde önerilir.

11

Koruma koordinasyonu kontrolü

Ana standart	IEC/EN 60076-6; pano sistemi için IEC 61439-1 yardımcı
Yapılış / metot standardı	Sigorta/şalter/termik koruma ayarları, nominal akım ve kısa devre koşulu kontrolü
Ne zaman önerilir?	Şönt reaktörün koruma elemanlarıyla birlikte güvenli çalışması için yapılır. Teknik sözlükte koruma koordinasyonu, reaktörün sigorta, devre kesici ve diğer koruma elemanlarıyla uyumlu çalışması olarak tanımlanmıştır.

3. Test Raporuna Eklenmesi İyi Olacak Satırlar

Rapor satırı	Önerilen içerik
Ürün tipi	Monofaze / trifaze şönt reaktör
Nominal değerler	kVAr, gerilim, frekans, akım, faz sayısı
Bağlantı tipi	Monofaze, trifaze yıldız, trifaze üçgen, faz-nötr veya faz-faz
Endüktans	Her faz için L değeri, ölçüm frekansı, tolerans
Nominal gerilimde akım	Her faz için RMS akım
Reaktif güç doğrulaması	Hesaplanan/ölçülen kVAr, hedef kVAr, sapma %

Faz dengesi	Trifaze ürünlerde R, L ve akım faz sapmaları
Kayıp	Bakır kaybı, çekirdekli tipte toplam kayıp
İzolasyon / dielektrik	Sargı-gövde, faz-faz test sonuçları
Gürültü / titreşim	Rutin göz kontrolü veya sayısal ses seviyesi
Termik koruma	Var/yok, PTC/PT100/termostat fonksiyon sonucu
Etiket kontrolü	kVAr, gerilim, frekans, akım, bağlantı tipi, izolasyon sınıfı, IP
Opsiyonel sistem testi	Pano ile çalışma, gerilim toleransı, sıcaklık artışı, termal kamera